

Elit Sporcuların Sporcu Kimliklerinin Sportmenlik Davranışları ile İlişkisi

*Keziban YOKA **Osman YOKA ***Mehmet Behzat TURAN

ORJİNAL ARAŞTIRMA

Özet

Bu araştırmanın amacı; elit sporcuların sporcu kimliklerinin sportmenlik davranışları ile ilişkisinin çeşitli değişkenler dikkate alınarak incelenmesidir. Araştırmaya gönüllü sporculardan 115 kadın, 135 erkek toplamda 250 profesyonel sporcu katılmıştır. Örneklem seçiminde kolay ulaşılabilir durum örnekleme tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Kullanılan anket; Sporcu Kimliği Ölçeği, Sportmenlik Davranışı Ölçeği ile kişisel bilgi formu şeklinde üç bölümden oluşmaktadır. Elde edilen veriler SPSS paket programıyla analiz edilmiştir. Tanımlayıcı istatistiklerin yanı sıra; Pearson Momentler Correlation testi ve regresyon analizi uygulanmıştır. Sonuç olarak; elit sporcuların sporcu kimlikleri ile sportmenlik davranışları arasında ilişki bulunmuştur. Sporcuların sportmenlik davranışının artmasıyla olumsuz duyusallık azalış göstermektedir. Aynı zamanda sporcu kimliğinin bir diğer alt boyutu olan sosyal kimlik artış göstermektedir. Sporcuların sporcu kimlikleri ne kadar güçlü ise sportmenlik davranışta bulunmaları da daha yüksektir diyebiliriz. Bunun yanı sıra sporcu kimliğinin sportmenlik davranışını yordadığı ve toplam varyansın %28'ini açıkladığı belirlenmiştir. Sporda kimlik, bireyin kendisini nasıl anladığı ve nasıl tanımladığı ile ilgilidir. Bireyin kimlik gelişimi için önemli olduğu düşünülen bir diğer etkende spor ve sportif faaliyetlerdir (Güven, 2006). Bu sebeplerden ötürü, bireyi küçük yaşlardan itibaren adil oyun, dürüstlük, saygı ve sportmenlik davranışlarına yönlendirerek yetiştirmeliyiz. Spor sahalarında başlayan bu centilmenlik sosyal hayatta ve toplumda hızla yayılarak örnek teşkil edecektir.

Anahtar kelimeler: Sportmenlik, Kimlik, Davranış.

*Dr., Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde, Türkiye, yokakeziban@gmail.com

** Dr., Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimler Enstitüsü, Kayseri, Türkiye, osmanyoka@gmail.com

*** Doç. Dr., Erciyes Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Kayseri, Türkiye, behzatturan@erciyes.edu.tr

---

The Relationship Between The Athlete Identity of Elite Athletes and Their Sportsmanship Behavior

Abstract

The purpose of this research; It is an examination of the relationship between elite athletes' athlete identities and sportsmanship behaviors. A total of 250 volunteer professional athletes, 115 women and 135 men, participated in the research. A survey was used as a data collection tool in the research. The survey used consists of three parts: Athlete Identity Scale, Sportsmanship Behavior Scale and a personal Information Form prepared by the researcher. The data obtained was analyzed with the SPSS package program. In addition to descriptive statistics; Pearson Moment Correlation test and regression analysis were applied. In conclusion; A relationship was found between the athlete identities of elite athletes and their sportsmanship behaviors. As a matter of fact, as the sportsmanship behavior of athletes increases, negative affectivity decreases. At the same time, social identity, another sub-dimension of athlete identity, is increasing. It was also determined that athlete identity predicted sportsmanship behavior and explained 28% of the total variance. Identity in sports is about how the individual understands and defines himself. Another factor that is thought to be important for the individual's identity development is sports and sporting activities (Güven, 2006). Therefore, we must raise the individual by directing him to fair play, honesty and sportsmanship behaviors from an early age.

Keywords: Sportsmanship, Identity, Behavior.

Giriş

Çağımızda spor, fiziksel aktiviteye dayalı birçok farklı disiplini içeren kapsamlı bir alandır (Oğuzlu, 2023). Spor sadece fiziksel eylemler ile var olmaktan öte toplumun dinamiğini oluşturan sosyallik, kaynaşma ve bütüncül bir iyi oluşu içerisine alan bir yapıyı içerisinde barındırmaktadır. Spor, rekabet ve yarışma olguları üzerine kurulmuş, savaşçı birlikleri güçlendirmek amacıyla disiplinli bir şekilde yapılan kolektif oyun biçimidir (Sivrikaya ve Sadık, 2018). Özellikle diğer insanlarla bir araya gelmede ve performans gösterme özelliklerinin diğerleri ile olan etkileşimi geliştirmede önemli bir araç rolü üstlenmektedir (Mavi ve Dolaşır-Tuncel, 2012). Bu bağlamda bireyin sporu yaşam tarzına dönüştürerek benimsemesi ve hayatını buna göre şekillendirmesi sporcu kimliği olarak tanımlanmaktadır (Namlı ve Demir, 2018). Sporcu kimliği, psikolojik bir olgu ve toplumsal bir rol olarak kabul edilebilir (Horton ve Mack, 2000; Öztürk ve Canan, 2013). Sporcu kimliği güçlü olan bireylerin spor aktivitelerinde, sporcu kimliği zayıf bireylere kıyasla daha yüksek başarılar elde ettiği görülebilmektedir (Gülle, 2013). Öyle ki gerçekleştirilen çalışmalar incelendiğinde; sporcu kimlik algısı yüksek olan bireylerde cesaret ve özgüven duygularının yüksek olduğu (Can ve Kaçay, 2016), başarı motivasyonu (Yanar, Kırandı ve Can, 2017) ve özsaygının arttığı, atletik performansın pozitif yönde ivme kazandığı (Horton ve Mack, 2000), fiziksel aktivite ve spora katılımında ve (Anderson ve ark., 2009), yapılan spor branşına bağlılıkta (Ogilvie ve Howe, 1982) artış sağlandığı belirlenmiştir. Bunun yanı sıra spor adil oyun, ahlaki değerler ve sportmenlik kavramlarını kapsamaktadır. Sportmenlik, saygı, cesaret, sabır, kontrol, özgüven, kibirlenmemek, kibarlık, iyilik, asillik, centilmenlik, doğruluk, onurluluk, ortaklık ve cömertlik gibi özellikleri barındırır (Keating, 2007). Sportmenlik, sporculardan beklenen davranış ve tutumlar olarak ifade edilmektedir. Sportmenlik kavramı, oyunun kurallarına sadık kalan, mağlup olduğunda şikayet etmeyen, rakibe ve oyuna saygılı, haksız galibiyet aramayan, centilmenlik sınırlarında kalan şekilde tanımlanmaktadır. Bunlara ek olarak sportmenlik kendi kendini yönetebilme, öfke kontrolü sağlayabilme, samimiyet, başkalarına nezaketli davranma, sabır gösterme gibi kişilik özellikleri de içermektedir. Sportmenlikte amaç oyunun tansiyonunu arttırmaktan ziyade dengede tutabilmek olarak açıklanabilir (Çalayır ve ark., 2017). İlgili literatür incelendiğinde; sportmenliğin bazı kişilik özellikleri ile bağlantılı olduğu belirlenmiştir. Bu kişilik özelliklerinin empati, sabır, saldırganlık ve şiddet eğilimi (Balçıkınlı ve Yıldırım, 2011; Koç, 2017b; Koç, 2017a; Koç ve Güllü, 2017), olduğu belirlenmiştir. Bu bilgiler ışığında sporcularımızın sahip olduğu sporcu kimliklerinin sportmenlik davranışları ile nasıl bir ilişkisinin olduğunu çeşitli değişkenlerle incelemek çalışmamızın ana nedenini oluşturmaktadır.

Gereç ve Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırma; nicel araştırma türüne (Büyüköztürk ve ark., 2012) göre tasarlanmış olup, ilişkisel tarama modeli problem çözümüne yönelik kullanılmıştır (Karasar, 2016).

Araştırma Grubu

Bu çalışmanın araştırma grubunu Kayseri’de yaşayan 115 kadın, 135 erkek toplamda 250 gönüllü profesyonel sporcu oluşturmuştur. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme tekniğinden yararlanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Verilerin Toplanması: Veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır.

Araştırma Etiği: Çalışmamız öncesi Erciyes Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan 25.01.2022 tarih ve 17 başvuru numaralı etik kurul izni alınmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Katılımcıların kişisel verilerini toplamak amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulan yaş, cinsiyet, eğitim seviyesi, gelir düzeyi, sigara kullanma durumu, branş gibi değişkenleri içeren form hazırlanmıştır.

Sporcu Kimliği Ölçeği: Brewer ve Cornelius’un (2001) tarafından geliştirilen, Türkçe uyarlaması Öztürk ve Koca (2013) tarafından yapılan sporcu kimliği ölçeği 7 maddeden oluşmaktadır. Sporcu kimliği ölçeği, sosyal kimlik, sporla sınırlanmışlık, olumsuz duyusallık olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Sporcu kimliği ölçeğinin Cronbach Alpha Değeri $\alpha=0,81$ olarak tespit edilmiştir.

Sportmenlik Davranışı Ölçeği: Gümüş ve ark. (2020) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 27 madde’den meydana gelmektedir. Ölçek kurallar, kasti davranışlar, rakip, oyuna bakış, sportmen davranış olmak üzere 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin genel toplam Cronbach Alpha değeri $\alpha=0,944$ olarak saptanmıştır.

Verilerin Analizi

Çalışmanın analizi için kullanılacak testleri belirlemek için verilerin Kolmogorov Smirnov testi yapılmış ve çarpıklık-basıklık değerleri incelenmiştir. George ve Mallery (2019) normallik varsayımı için ± 2 aralığını kabul edilir sınırlar içerisinde görmektedir. Çalışmamızdaki basıklık ve çarpıklık değerleri incelendiğinde, bu sınırlar içerisinde olduğu görülmektedir (Tablo 2). Ayrıca değişkenlerin normallik ve doğrusallık varsayımları değerlendirilerek regresyon analizine uygunlukları incelenmiştir. Analizlerde yüzde, frekans, Pearson korelasyon ve regresyon analizleri kullanılmıştır.

Bulgular

Tablo 1. Tanımlayıcı İstatistik-Frekans ve Yüzde Değerleri

Kategori		F	%
Yaş	18-22	23	9,2
	23-26	192	76,8

	27 ve üzeri	35	14,0
Cinsiyet	Erkek	135	54,0
	Kadın	115	46,0
Eğitim Düzeyi	Lisans	198	79,2
	Yüksek Lisans/ Doktora	52	20,8
Gelir Seviyesi	2000 TL ve altı	99	39,6
	2001-3000TL	45	18,0
	3001-4000TL	63	25,2
	4000TL ve üzeri	43	17,2
Medeni Durum	Evli	41	16,4
	Bekar	209	83,6
Branş	Futbol	67	26,8
	Basketbol	41	16,4
	Voleybol	64	25,6
	Tenis	26	10,4
	Yüzme	52	20,8
Yer	İl	177	70,8
	İlçe	73	29,2
Sigara kullanma durumu	Evet	83	33,2
	Hayır	167	66,8

Araştırmaya katılan sporcuların sosyo-demografik özelliklerini incelediğimizde 115 kadın, 135 erkek toplamda 250 katılımcıdan oluşmaktadır. Sporcuların %9,2'si 18-22 yaş aralığında, %76,8'i 23-26 yaş aralığında,%14'ü 27 ve üzeri yaş aralığındaki bireylerden oluşmaktadır. Katılımcıların 41'i evli 209'u bekar sporculardan oluşmaktadır. Sporcuların %26,8'i futbol,%16,4'ü basketbol, %25,6'sı voleybol, %10,4'ü tenis ve %20,8'i yüzme branşı ile uğraşmaktadır. Sporcuların %39,6'sı 2000TL ve altı, %18'i 2001-3000TL, %25,2' si 3001-4000 TL ,%17,2' si 4001TL ve üzeri gelire sahip olduklarını belirtmişlerdir. Sporcuların %79,2'si lisans eğitim seviyesine sahip iken %20,8' i yüksek lisans/doktora eğitim seviyesine sahiptir.Sporcuların %70,8'i il de yaşarken, %29,2'si ilçede ikamet etmektedir. Sporcuların %33,2'si sigara kullanırken, %66,8'i sigara kullanmadığını belirtmiştir.

Tablo2. Sporcuların Sporcu Kimliği ve Sportmenlik Davranışına İlişkin Normallik Dağılımları

Alt Boyut	N	Min.	Max.	X± SS	Çarpıklık	Başıklık
Sosyal Kimlik	250	3	15	11,59±2,61	-,722	,262
Sporla sınırlanmışlık	250	2	10	7,49±1,80	-,262	-,546
Olumsuz Duyuşsalılık	250	2	10	7,76±2,00	-,787	,199
Kurallar	250	14	30	24,50±4,34	-,523	-,439
Kasti Davranışlar	250	7	25	19,51±4,08	-,249	-,502
Rakip	250	4	15	11,95±2,43	-,716	,272
Oyuna Bakış	250	6	20	15,69±2,83	-,574	,228
Sportmen Davranış	250	15	45	36,66±6,17	-,755	,251
Sporcu Kimliği T.	250	7	35	26,844±5,03	-,461	,304
Sportmenlik Davranışı T.	250	70	170	135,152±18,72	-,533	,101

Tablo 3. Sporcuların Sporcu Kişilikleri İle Sportmenlik Davranış Düzeyleri Arasındaki İlişki (n:250)

Ölçek alt boyut	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Sosyalkimlik ¹	r	1								
	p									
Sporla sınırlanmışlık ²	r	,608**	1							
	p	,000								
Olumsuz Duyuşsalılık ³	r	,331**	,285**	1						
	p	,000	,000							
Sporcu Kimliği ⁴	r	,868**	,787**	,672**	1					
	p	,000	,000	,000						

Kurallar ⁵	r	,228**	,221**	,215**	,283**	1					
	p	,000	,000	,001	,000						
Kasti Davranışlar ⁶	r	,247**	,214**	,091	,241**	,606**	1				
	p	,000	,001	,152	,000	,000					
Rakip ⁷	r	,229**	,193**	,168**	,255**	,584**	,685**	1			
	p	,000	,002	,008	,000	,000	,000				
Oyuna Bakış ⁸	r	,156*	,191**	,065	,175**	,453**	,541**	,538**	1		
	p	,014	,002	,304	,005	,000	,000	,000			
Sportmen Davranış ⁹	r	,272**	,202**	,158*	,277**	,635**	,636**	,670**	,628**	1	
	p	,000	,001	,012	,000	,000	,000	,000	,000		
Sportmenlik Davranışı Toplam Puan	r	,483**	,430**	,334**	,538**	,794**	,804**	,786**	,699**	,872**	1
	p	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	

*p<0.05, **p<0.01

Tablo 3 incelendiğinde sporcu kimliği ölçeğine ait alt boyutlar olan sosyal kimlik ile diğer alt boyutlar olan sporla sınırlanmışlık ($r=,608^{**}$), olumsuz duyusallık ($r=,331^{**}$) arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Sosyal kimlik alt boyutu ile sportmenlik davranış ölçeği alt boyutu olan kurallar ($r=,228^{**}$), kasti davranışlar ($r=,247^{**}$), rakip ($r=,229^{**}$), sportmen davranış ($r=,272^{**}$), Sportmen davranış ölçeği toplam puanı ($r=,483^{**}$) arasında pozitif orta düzeyde anlamlı ilişki belirlenmiştir. Sosyal kimlik alt boyutu ile oyuna bakış ($r=,156^*$) pozitif zayıf yönlü ilişki mevcuttur. Sporla sınırlanmışlık alt boyutu ile olumsuz duyusallık ($r=,285^{**}$), sporcu kimliği ($r=,787^{**}$), kurallar ($r=,221^{**}$), kasti davranışlar ($r=,214^{**}$), rakip ($r=,193^{**}$), sportmen davranış ($r=,202^{**}$), sportmen davranış toplam puanı ($r=,430^{**}$) arasında pozitif yönlü orta düzey anlamlı ilişki tespit edilirken, oyuna bakış ($r=,191^*$) zayıf yönlü ilişki tespit edilmiştir. Olumsuz duyusallık ile sporcu kimliği ($r=,672^{**}$), kurallar ($r=,215^{**}$), rakip ($r=,168^{**}$), sportmen davranış ölçeği toplam puanı ($r=,334^{**}$) arasında pozitif orta düzeyde anlamlı ilişki tespit edilirken, sportmen davranış ($r=,158^*$) arasında pozitif zayıf düzeyde ilişki tespit edilmiştir. Sporcu kimliği ile kurallar ($r=,283^{**}$), kasti davranışlar ($r=,241^{**}$), rakip ($r=,255^{**}$), oyuna bakış ($r=,175^{**}$), sportmen davranış ($r=,277^{**}$) arasında pozitif yönlü orta düzey ilişki tespit edilmiştir. Kurallar ile kasti davranışlar ($r=,606^{**}$), rakip ($r=,584^{**}$), oyuna bakış ($r=,453^{**}$), sportmen davranış ($r=,635^{**}$), sportmen davranış ölçek toplam puanı ($r=,794^{**}$) arasında pozitif orta düzey ilişki tespit edilmiştir. Kasti davranışlar ile rakip ($r=,685^{**}$), oyuna bakış ($r=,541^{**}$), sportmen davranış ($r=,636^{**}$), sportmen davranış ölçek toplam puanı ($r=,804^{**}$) ile arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Rakip ile oyuna bakış ($r=,538^{**}$), sportmen davranış ($r=,670^{**}$), sportmen davranış toplam puanı ($r=,786^{**}$) arasında pozitif yönde orta düzey ilişki belirlenmiştir. Oyuna bakış ile sportmen davranış ($r=,628^{**}$), sportmen davranış toplam puanı ($r=,699^{**}$) ile orta düzey anlamlı ilişki belirlenmiştir.

Tablo 4. Sporcuların, Sporcu Kimliklerinden Alınan Puanların Sportmenlik Davranışı Puanlarını Yordaması (n=250)

Sporcu Kimliği	Standartlaştırılmamış Katsayılar		Standartlaştırılmış katsayılar		t	P
	B	Std. Error	Beta			
Sportmenlik Davranışı	,145	,014	,538		10,051	,000
	R=,538 ^a	R2=,289	F=101,020		p=,000 ^b	

Tablo 4 incelendiğinde sportmenlik davranışı ve sporcu kimliği arasında oluşturulan model anlamlı ilişki sunmaktadır ($R=,538^a$ $R^2=,289$; $p<0.05$). Sportmenlik davranışına ilişkin toplam varyansın %28'ini sporcuların sporcu kimliği ile açıklandığı ifade edilebilir.

Tartışma ve Sonuç

Spor, içerisinde rekabet, hoşgörü, sportmenlik gibi kavramları barındıran ve kendi kendini denetlemek için mücadele verilen bir arenadır. Spor bireyin kişilik gelişimini olumlu yönde etkileyen bir faktördür. Aynı zamanda sürdürülebilir ve disiplinli çalışma, sabır, uzmanlaşana dek başarıya isteğinin bulunduğu bir alan niteliğindedir. İş birliği ve takım çalışmasının ön plana çıktığı sportif faaliyetler, bununla birlikte bireylere hoşgörü, nezaket, özgüven gibi çeşitli değerlerin edindirilmesini sağlayarak sosyal yapının sağlıklı birer üyesi olmasını sağlamaktadır. Bu doğrultuda spor, toplumda yer alan farklı grupları ortak paydada birleştiren ve farklı değerlerin edindirilmesini sağlayan oldukça önemli bir faaliyet olarak öne çıkmaktadır (Kirschenbaum, 1995). Bu kapsamda değerlendirildiğinde; sporcu kimliği, bir sporcunun öz kimliğinin psikolojik, duygusal ve davranışsal bileşenlerini kapsar ve “bireyin bir sporcunun rolüyle özdeşleşme derecesi” olarak tanımlanır. Güçlü bir sporcu kimliği; becerilerin, atletik performansın, özgüvenin, beden imajının, sağlığın, zindeliğin ve sosyal etkileşimin gelişmesine katkı sağlar (Turkeli, 2020, s. 427). Bu bilgiler doğrultusunda çalışmamızda sporcuların sportmenlik davranışlarının sahip oldukları sporcu kimlikleri ile ilişkisi literatür ile tartışılacaktır.

Araştırma bulguları değerlendirildiğinde; Sporcu kimliği ölçeğine ait alt boyutlar olan sosyal kimlik ile diğer alt boyutlar olan sporla sınırlanmışlık, olumsuz duyusallık arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Bu veri doğrultusunda sporcuların sporcu kimliği ne kadar güçlü ise sosyal ve bilişsel yönleri de o kadar güçlü diyebiliriz.

İlgili literatür incelendiğinde; Savaş ve ark., (2023) tarafından spor bilimleri fakültesi öğrencileri ile gerçekleştirmiş oldukları çalışmalarında; sosyal kimlik ile sporda sınırlanmışlık boyutu arasında ve olumsuz duyusallık boyutu arasında pozitif yönde, yüksek düzeyde ve anlamlı bir ilişki belirlemişler. Bulgularımıza paralel olarak, Şekeroğlu (2017) ve Eason ve Clines (2022), çalışmalarında katılımcıların sporcu kimlik sevilerinin orta düzeyde olduğunu belirtmişler. Aynı zamanda çalışmamızda, sosyal kimlik ve sporla sınırlanmış alt boyutları ile sportmenlik davranış ölçeği alt boyutu olan kurallar, kasti davranışlar, rakip, sportmen davranış, sportmen davranış ölçeği toplam puanı arasında pozitif orta düzeyde anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Çalışmamızdan elde etmiş olduğumuz bu veri değerlendirildiğinde; sporcu kimliği yüksek bireylerin daha kurallara saygılı,

karşı takım sporcularına sportmence davranış sergiledikleri, kazanmak için kasti sakatlama vb. davranışlarda bulunmadıklarını ifade edebiliriz. İlgili alan yazın incelendiğinde; Araştırmacılardan Oğuzlu (2023) spor bilimleri fakültesi öğrencileri ile gerçekleştirdikleri çalışmada hakemlik yapan öğrencilerin (kurallara hakim) daha sportmenlik davranışı sergilediklerini belirtmiştir. Olumsuz duyuşallık ile sportmen davranış arasında pozitif zayıf düzeyde ilişki tespit edilmiştir. Çünkü sporcular sakatlandıklarında ya da kötü oyun sergilediklerinde kendilerine olan güvenlerinin kırıldığı ve kötü hissettiklerini bildirmişler. Ve yaşadıkları durumun onları sportmence davranmaktan alı koyduğunu ve saldırganca davrandıklarını belirtmişler. Ayrıca gerçekleştirilen başka bir araştırmada, yaralanan ya da sakatlık yaşayan sporcularda sporcu kimliği depresyonla pozitif yönde ilişkili bulunur iken, sağlıklı sporcularda depresyonla negatif yönde ilişkili olduğu bulunmuş; güçlü sporcu kimliği olan sporcuların yaralandıkları zaman yüksek düzeyde depresyon yaşadıkları tespit edilmiştir (Brewer, 1993).

Sporcu kimliği ile sportmenlik davranışı alt boyutları arasında(kurallar, kasti davranışlar, rakip, oyuna bakış, sportmen davranış) pozitif yönlü orta düzey ilişki tespit edilmiştir. Bu bilgi doğrultusunda; sporcuların daha centilmen, adil oyun kurallarına uyan, doğru karar veren düzgün sporcu kimliğine sahip oldukları söylenebilir. İlgili literatür incelendiğinde; Certel ve arkadaşları (2020) ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersi sportmenlik davranışlarını incelediği çalışmada öğrencilerin büyük bir kısmı, kendilerini diğer öğrencilere karşı centilmence rekabet eden, saygılı ve oyun kurallarına uyan bireyler olarak tanımlamış. Bunun sonucunda erkek öğrencilerin kadınlara göre daha fazla rekabetçi ve agresif davranışlara sahip olduğu tespit edilmekle birlikte sporla ilgilenen öğrencilerin daha yüksek oranda sportmenlik davranışları sergilediği görülmüştür. Başka bir çalışmada ise; Oğuzlu (2023) spor bilimleri fakültesi öğrencileri ile gerçekleştirmiş olduğu çalışmada kurallar, yaralayıcı eylemler, muhalif, oyun perspektifi, sportif davranış, sportif toplam puanı ve ahlak arasında düşük düzeyde pozitif yönlü ilişki tespit etmiştir. Ayrıca Sevilmiş ve arkadaşları (2021) sporcuların ahlaki karar alma tutumlarının sportmenlik yönelim boyutları açısından incelenmesini araştırdıkları çalışmada sporcuların genel olarak sportmenlik davranışlarına önem verdiklerini göstermekte ve sporcuların çoğunluğu, fair play kurallarına uymaya önem verdiğini ve rakiplerine saygılı olduğunu belirtmektedir. Mevcut araştırma sonuçlarını desteklemeyen çalışmalarda bulunmaktadır. Araştırmacılardan Çakıcı (2019) ve Yıldız (2019). Lemyre, et al., (2002) futbolcuların (kurallara/yönetime ve rakibe saygı) ortalamalarının düşük düzeyde olduğunu belirlemiştir. Literatürdeki bu farklılıkların nedeninin, spor branşlarındaki farklılıklar olduğu düşünülmektedir. Çünkü bireysel sporlarla uğraşan sporcular karşılaştıkları zorlukların üstesinden tek başına gelme çabasında iken takım sporu ile uğraşan sporcuların mücadeleler sırasında ve sonrasında kendilerini motive eden takım arkadaşlarının varlığının etkili olduğu düşünülmektedir. Araştırma bulguları incelendiğinde; sportmenlik davranışına ilişkin toplam varyansın %28'ini sporcuların sporcu kimliği ile açıklandığı tespit

edilmiştir. Elde etmiş olduğumuz bu sonuca göre sporcularımızın sportmenlik davranışlarını yordama da en önemli faktörün sporcu kimliği olduğunu söyleyebiliriz. İlgili literatür incelendiğinde; Kabak (2023) üniversite öğrencileri ile gerçekleştirmiş olduğu çalışmada öğrencilerin psikolojik sağlık puanlarının %10'unu duygusal zeka ve sporcu kimliği ile açıklamaktadır. Ayrıca çalışmada sporcu kimliğini üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlık düzeylerini yordama da en önemli faktör olarak saptamıştır. Benzer bir çalışmada Yazıcı (2021) sportmenlik davranışını yordamada spor karakterinin %56 önemli bir etken olduğunu tespit etmiştir. Başka bir çalışmada ise Akdağcık ve ark. (2022) gerçekleştirmiş oldukları çalışmalarında öfke ve saldırganlığın, sportmenlik davranışını yordadığı ve toplam varyansın %12,7'sini açıkladığını belirtmişler. Sonuç olarak; elit sporcuların sporcu kimlikleri ile sportmenlik davranışları arasında ilişki bulunmuştur. Nitekim sporcuların sportmenlik davranışının artmasıyla olumsuz duyusallık azalış göstermektedir. Aynı zamanda sporcu kimliğinin bir diğer alt boyutu olan sosyal kimlik artış göstermektedir. Aynı zamanda sporcu kimliğinin sportmenlik davranışını yordadığı ve toplam varyansın %28'ini açıkladığı belirlenmiştir.

Öneriler

- Sporcu kimlik algısının güçlendirilmesinin spora devamlılıkta ne denli önemli ve gerekli olduğunun belirlendiği bu çalışmadan yola çıkılarak sportmenlik davranışlarının sporcuların hayatına katkılarının neler olabileceğini belirleyecek çalışmaların yapılması, alana katkı sağlayacaktır.
- Sportmenlik davranışları sergileyen sporcuları ödüllendirme kültürü yaygınlaştırılabilir

Etik Kurul İzin Bilgileri

Etik değerlendirme kurulu: Erciyes Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu

Etik değerlendirme belgesinin tarihi: 25-01-2022

Etik değerlendirme belgesinin sayı numarası: 17

Araştırmacıların Katkı Oranları Beyanı

Araştırmanın tüm aşamalarında yazar da eşit katkıda bulunmuştur.

Çatışma Beyanı

Yazarların araştırma ile ilgili bir çatışma beyanı bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Akdağcık, İ., Yoka, K., Turan, M. B. & Yoka, O. (2022). Examination of the predictive power of the aggressiveness and anger levels of faculty of sports sciences students on the level of sportsmanship behavior, *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 7(18), 1395-1437. DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoecc.594>
- Anderson, C. B., Masse, L. C., Zhang, H., Coleman, K. J., & Chang, S. (2009). Contribution of athletic identity to child and adolescent physical activity. *American Journal of Preventive Medicine*, 37(3), 220-226.
- Brewer, BW & Cornelius AE (2001). Norms and factorial invariance of the Athletic Identity Measurement Scale. *Academic Athletic Journal*, 15, 103-113.
- Brewer, BW, Boin PD, Petitpas AJ, Van Raalte JL & Mahar MT. (1993, August). Annual Meeting of the American Psychological Association: Dimensions of athletic identity. Canada: Toronto
- Balçıkkanlı, S. G. & Yıldırım, İ. (2011). Profesyonel futbolcular sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilim düzeyleri. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, IX(2), 49-56.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (Geliştirilmiş 11.Baskı), Ankara: Pegem Yayınları.
- Can, Y., & Kaçay, Z. (2016). Sporcu kimlik algısı ile cesaret ve özgüven duyguları arasındaki ilişkilerin incelenmesi, *Journal of Human Sciences*, 13(3), 6176-6184.
- Certel, Z., Bahadır, Z., & Çelik, B. (2020). Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışları. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 221-230.
- Çakıcı, H.A. (2019). *Amatör futbolcuların liderlik özellikleri ile sportmenlik yönelimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Çalayır, Ö., Yıldız, N., Yıldız, Ö. & Çoknaz, H. (2017). Hokey Müsabakalarına Katılan Sporcuların Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışlarının İncelenmesi. *İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, C.7 S2, (27-37).
- Eason, C. M. & Clines, S (2022). The athletic identity of collegiate athletic trainers: A Descriptive study, *J Athl Train*, 57(3), 275-281. doi: 10.4085/1062-6050-0628.20.
- George, D., & Mallery, P. (2019). *IBM SPSS statistics 26 step by step: A simple guide and reference* (16th Edition). Routledge.
- Güven, G. (2006). *Kütahya'daki okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan oyun ve spor programlarının incelenip değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Gümüş, H., Saraçlı, S., Yağmur, R., Isik, O., & Ersoz, Y. (2020). The investigation of sportsmanship behaviors of university students. *Revista de Psicología del Deporte (Journal of Sport Psychology)*, 29(1), 13-20.
- Gülle, M. (2013). *Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin okul ortamında maruz kaldıkları yıldırma alguları ve örgütsel bağlılık düzeylerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Horton, R., & Mack, D. (2000). Athletic identity in marathon runners: Functional focus ordysfunctional commitment. *Journal of Sport Behavior*, 23(2),101.-119.
- Kabak S.(2023). *Üniversite öğrencilerinin sporcu kimliği, duygusal zekâ, psikolojik sıkıntı ve psikolojik sağlamlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi*.Doktora Tezi.Trabzon Üniversitesi .Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bilim dalı.
- Kirschenbaum, H. (1995). *100 ways to enhance values and morality in schools and youth settings*. Massachusetts: Allyn & Bacon Company.
- Keating JW. (2007) *Sportsmanship as a moral category*. In: Morgan WJ, (Editor) Ethics in Sport. pp. 141-152. Human Kinetics.

- Koç, Y. (2017b). Relationships between the physical education course sportsmanship behaviors with tendency to violence and empathetic ability. *Journal of Education and Learning*, 6(3), 169-180.
- Koç, Y. & Güllü, M. (2017). Research into sportpersonship behavior of high school students in physical education course in terms of some variables [In Turkish with English Abstract]. *Spormetre*, 15(1), 19-30.
- Koç, Y. (2017a). *A study on the relationship between high school students' physical education course sportsmanship behaviors and their patience levels*. In M. Gammone, M. A. Icbay, & H. Arslan (eds.), *Recent Developments in Education* (pp. 191- 200). Bialystok: E-BWN. Available from <http://iasr2.org/rs/005.pdf>.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar İlkeler Teknikler*, Nobel Akademik Yayıncılık, 31. Basım, Ankara
- Lemyre, P.N., Roberts, G.C. & Ommundsen, Y. (2002). Achievement goal orientations, perceived ability, and sportpersonship in youth soccer. *Journal of Applied Sport Psychology*, 14(2), 120-136.
- Mavi, S. & Dolaşır Tuncel, S. (2012), Sporcuların "Sporda Hoşgörü" Kavramına İlişkin Algıları, *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, C.5, S.4, (126).
- Namlı, S., & Demir, G. T. (2018). Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Sporcu Kimlikleri Ve Başarı Yönelimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(7), 179-196. <http://dx.doi.org/10.29157/etusbe.83>
- Oğuzlu M.(2023). *Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin sportmenlik davranışının spor ahlaki davranışlarını betimlemedeki rolünün incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. İzmir Demokrasi Üniversitesi.
- Ogilvie, B. C., & Howe, M. (1982). Career crisis in sport. In *Proceedings of the fifth world congress of sport psychology* (pp. 176-183).
- Öztürk, P. & Canan, K. (2013). Sporcu Kimliği Ölçeğinin Türkçe Formunun Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 24(1), 1-10. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/sbd/issue/16372/171320>
- Sevilmiş, A. & Şirin, E. F. Ocak, U.C (2021). Sporcuların Ahlaki karar alma tutumlarının sportmenlik yönelim boyutları açısından incelenmesi, *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 23(1).1-13
- Sivrikaya, Ö. Ü. Ö., & Sadık, Ö. Ü. R. (2018). Spor bilimleri alanında okuyan üniversite öğrencilerinin ahlaki gelişim düzeyleriyle spor tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of Social And Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 5(29), 3895-3903.
- Savaş, B. Ç., Mavibaş M. & Karababa, B. (2023). *Spor bilimleri fakültesindeki öğrencilerin sporcu kimliği düzeylerinin incelenmesi*. *Spor ve Bilim Dergisi*, 1(1), 40-54.
- Şekeroğlu, M. Ö. (2017). Study of the concepts of athletic identity and continuous sport self-confidence in the light of various variables, *Journal of Education and Training Studies*, 5(13), 44-51.
- Turkeli, A. (2020). An Examination of the Athletic Identities of High School. *Asian Journal of Education and Training*, 6(3), 426-432.
- Yıldız, M. (2019). *Sporcularda sportmenlik yönelimi: hedef bağlılığı ve sporda ahlaktan uzaklaşmanın rolü*, Basılmamış Doktora Tezi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.
- Yazıcı Ö.F.(2021). *Sporcu karakterinin sportmenlik davranışları rekabetçi agresiflik ve öfke ile ilişkisi*.Doktora tezi.Ondokuz Mayıs Üniversitesi.Lisans üstü eğitim enstitüsü,Beden Eğitimi ve Spor ana bilimdalı.
- Yanar, Ş., Kırandı, Ö., & Yusuf, C. (2017). Tenis ve badminton sporcularının sporcu kimlik algısı ve başarı motivasyon düzeyleri arasındaki farklılıkların incelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 1(1), 51-58.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. 11.Baskı. Seçkin Yayınevi, Ankara.